

мэта гэтага метаду – развіваюць аналітычныя здольнасці студэнтаў, праяўляць самастойнасць, ініцыятыву ў выпрацоўцы рашэнняў, развіваць камунікатыўныя ўменні. Гэта далёка не поўны пералік адукацыйных тэхналогій, якія выкарыстоўваюцца пры выкладанні дысцыпліны «Бібліятэчна-інфармацыйны менеджмент» і ўмяшчаюцца ў сістэму праектнага навучання.

Галоўныя прыярытэты прадуктыўных педагагічных тэхналогій: дзейнасць, стасункі, дыялог, магчымасці самаадлюстравання, самарэалізацыя студэнтаў і педагогаў, працэсуальнасць, развіццё; рэфлексія студэнтамі асабовага вопыту творчай дзейнасці, што дазволіць павысіць узровень развіцця камунікатыўнай кампетэнтнасці будучых бібліятэкараў.

1. *Исаева, Т. Е.* Классификация профессионально-личностных компетенций вузовского преподавания / Т. Е. Исаева // Педагогика. – 2006. – № 9. – С. 55–60.

2. *Кашлев, С. С.* Интерактивные методы обучения : учеб.-метод. пособие / С. С. Кашлев. – Минск : ТетраСистемс, 2011. – 224 с.

3. *Угликова, И. В.* Моделирование социокультурной компетентности студента университета классического типа / И. В. Угликова // Вестн. Могилев. гос. ун-та им. А. Кулешова. – 2009. – № 4. – С. 223 – 228.

Ю. А. Пераверзева,
*дацэнт кафедры менеджменту
інфармацыйна-дакументнай сферы,
кандыдат педагагічных навук*

ВЫКАРЫСТАННЕ МАГЧЫМАСЦЕЙ СЕТКАВАЙ КАМУНІКАЦЫІ Ў ПАДРЫХТОЎЦЫ СПЕЦЫЯЛІСТАЎ БІБЛІЯТЭЧНА-ІНФАРМАЦЫЙНАГА ПРОФІЛЮ

Вышэйшая бібліятэчна-інфармацыйная адукацыя рэалізуецца ў межах пэўнай прасторы, якая можа разглядацца, папершае, у маштабах адукацыйнай сістэмы краіны і, па-другое, на лакальным узроўні структуры ва ўстанове вышэйшай адукацыі, на факультэце. Відавочна, што гэтыя ўзроўні ўзаемазвязаны і ўзаемна абумоўліваюць адзін аднаго. Таму падрыхтоўка бібліятэчнага спецыяліста павінна адпавядаць канцэптуальна новым падыходам да вучэбна-метадычнай дзейнасці, якія сёння фарміруюцца ў вышэйшай школе і арыентаваны на

актыўную інтэграцыю ў працэс навучання інфармацыйных тэхналогій і сеткавай камунікацыі як спосабу перадачы рознага кшталту інфармацыі, у тым ліку звязанай з набыццём суб'ектамі вучэбнага працэсу ведаў і кампетэнцый па абранай спецыяльнасці.

Эфектыўнае выкарыстанне інфармацыйных тэхналогій з'яўляецца адным з прыярытэтаў дзяржаўнай палітыкі Рэспублікі Беларусь. Аб гэтым сведчыць прыняцце на дзяржаўным узроўні шэрага дакументаў, якія садзейнічаюць уключэнню ў вучэбны працэс медыя і тэлекамунікацыйных сродкаў, стварэнню электронных адукацыйных рэсурсаў: галіновай праграмы «Электронны падручнік» (2007–2010), «Методических рекомендаций разработчикам электронных учебно-методических комплексов по дисциплинам для высших учебных заведений Республики Беларусь», «Положения об электронном учебно-методическом комплексе по дисциплине для высших учебных заведений Республики Беларусь», падпраграмы «Электронное обучение и развитие человеческого капитала» (Национальная программа ускоренного развития услуг в области информационных технологий на 2011–2015 года).

Разам з тым развіццё прафесійных кампетэнцый, у прыватнасці медыякампетэнцый, патрабуе ад студэнта навыкаў выкарыстання базавых інфармацыйных тэхналогій, заснаваных на сеткавай камунікацыі: электроннай пошты, пошуку ў Інтэрнэце з выкарыстаннем розных пошукавых сістэм, онлайн-зносін, размяшчэння інфармацыі ў Сетцы з прымяненнем вэб-праектавання і веб-дызайну.

Для выкарыстання ў вучэбным працэсе па падрыхтоўцы бібліятэкараў-бібліёграфаў сродкаў сеткавай камунікацыі (электроннай пошты, службы імгненнага паведамленняў, сацыяльных медыя і іншых рэсурсаў, якія рэалізуюцца на платформе Web 2.0: чатаў, форумнаў, блогаў) ёсць пэўныя падставы:

- сеткавыя структуры і сеткавая камунікацыя, якая фарміруецца і развіваецца ў такіх структурах, выступаюць у якасці носьбітаў ведаў і вопыту;

- названы від камунікацыі садзейнічае стварэнню форм міжсуб'ектнага ўзаемадзеяння, што спрыяе фарміраванню сеткавых супольнасцей (блогі «Методист библиотеки», «Идеи, пойманные в сети», «БиблиоAcademia: блог повышения квалификации библиотекарей» і інш.);

– выкарыстанне інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій дае магчымасць паскорыць пошук і перадачу інфармацыі, гарантаваць яе захаванне, пераўтварыць характар разумовай дзейнасці, аўтаматызаваць працу чалавека;

– сеткавыя камунікацыі складаюць аснову інфармацыйных адукацыйных тэхналогій, якія, у сваю чаргу, утвараюць сучасную інфраструктуру навучання, якая ўключае тэхнічны, арганізацыйны, інфармацыйны і іншыя складальнікі і дазваляе эфектыўна выкарыстоўваць перавагі дыстанцыйных форм навучання;

– шырокая аўтаматызацыя бібліятэк (па даных на 31.12.2011 г., у краіне камп'ютарызаваны ўсе абласныя, цэнтральныя гарадскія і раённыя бібліятэкі, 64 % дзіцячых і 33 % сельскіх бібліятэк, у тым ліку 84 % бібліятэк аграгарадкоў; у аўтаматызаваным рэжыме функцыянуюць Нацыянальная бібліятэка Беларусі, усе рэспубліканскія галіновыя бібліятэкі, цэнтральныя бібліятэкі мясцовых органаў улады [1, с. 22]).

Неабходна адзначыць, што студэнты, якія навучаюцца па напрамку спецыяльнасці «менеджмент»¹, лічаць сеткавыя камунікацыі важным элементам адукацыйнага працэсу і выкарыстоўваюць іх пастаянна пры падрыхтоўцы да семінарскіх і практычных заняткаў (81,4 %), выкананні самастойнай работы (29,6 %), падрыхтоўцы да залікаў і экзаменаў (96,3 %), напісанні курсавой работы (18,5 %). Пры гэтым рэспандэнты часцей за ўсё звяртаюцца за вучэбна-метадычнай, навуковай і іншай інфармацыяй да калег праз электронную пошту (74 %), чаты (96,3 %), форумы (14,8 %).

Усе апытаныя студэнты пастаянна працуюць з матэрыяламі электроннай бібліятэкі ўніверсітэта, а найбольш папулярнымі сайтамі бібліятэк, да якіх яны звяртаюцца для атрымання фактаграфічнай, вучэбнай, даведачнай, статыстычнай і іншай інфармацыі, з'яўляюцца партал Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, сайт ЦНБ імя Я. Коласа НАН Беларусі, сайт Рэспубліканскай навукова-тэхнічнай бібліятэкі, сайт ФБ БДУ, сайт Мінскай абласной бібліятэкі імя А. С. Пушкіна, сайт Расійскай дзяржаўнай бібліятэкі. Цікава, што 55,5 % самастойна ажыццяўляюць пошук патрэбных ім звестак, выкарыстоўваючы пры гэтым пошукавыя магчымасці сайтаў, а 37 % звяртаюцца ў віртуальныя даведачныя службы накшталт «Спрosi бібліотекаря».

¹ Апытана 27 студэнтаў 4 курса ФІДК, замацаваных за кафедрай менеджменту інфармацыйна-дакументнай сферы.

Трэба адзначыць, што сеткавая камунікацыя з'яўляецца асновай для арганізацыі працы студэнтаў з інтэрнэт-рэсурсамі, дзе прадугледжана зваротная сувязь з адміністратарамі сайтаў і вядучымі спецыялістамі ў бібліятэчна-інфармацыйнай сферы. Так, усе студэнты, якія прынялі ўдзел у апытанні, ведаюць кантэнт і пошукавыя магчымасці партала Library. ru. 19 чалавек (70,3 %) бяруць адтуль інфармацыю (поўныя тэксты артыкулаў з прафесійных расійскіх часопісаў, вытрымкі з падручнікаў і манаграфій па бібліятэчназнаўстве, бібліяграфазнаўстве і кнігазнаўстве, мастацкія тэксты і інш.) для падрыхтоўкі адказаў на семінарскіх занятках, напісання рэфератаў і курсавых праектаў, састаўлення інфармацыйных паведамленняў.

Можна абзначыць шэраг сеткавых рэсурсаў, дзе ў рэжыме рэальнага часу паказваецца па патрабаванні неабходная прафесійная інфармацыя ў выглядзе тэматычных спісаў літаратуры, адказаў на пытанні, аформленых як адрасна-бібліяграфічныя, удакладняючыя даведкі і даюцца кансультацыі з перасылкай патрэбных звестак на электронную пошту ці на акаўнт ў сацыяльнай сетцы. Гэта парталы «Чтение – 21», «WikiSiberiaDa», блогі «Библиомания», «Копаящаяся в методиках», «Методистик@», аўтарскі блог Андрэя Фёдарова «Идеи простых решений» і г. д. Але студэнтам мала вядомы гэтыя рэсурсы: толькі 11 % адказалі, што звярталіся да таго ці іншага рэсурса і атрымалі інфармацыю, якая іх цікавіла.

Неабходна адзначыць, што магчымасці сеткавай камунікацыі выкарыстоўваюцца студэнтамі пастаянна. 96,3 % кожны дзень атрымлівае ад аднагрупнікаў ці перасылае ім па электронных каналах сувязі матэрыялы, патрэбныя для выканання заданняў, прадугледжаных вучэбным планам па той ці іншай дысцыпліне, і толькі 3,7 % (1 чалавек) звяртаецца да сродкаў сеткавай камунікацыі раз у месяц.

Што датычыцца інфармаванасці студэнтаў пра даступныя ў сетцы прафесійныя рэсурсы, то аб іх існаванні 33 % даведаліся з прафесійнай перыёдыкі, 18,5 % – на міжнародных канферэнцыях і семінарах, 16,6 % – шляхам самастойнага пошуку ў Інтэрнэце, 40,7 % – праз кантакты ў сацыяльных медыя.

Для пашырэння сеткавага ўзаемадзеяння і далучэння будучых спецыялістаў да тэарэтычных, арганізацыйна-метадычных, педагагічных дасягненняў бібліятэчнай навукі і практыкі мэтазгодна садзейнічаць іх прыцягненню да зносін у сеткавых

рэсурсах, такіх як Профessionалы.ru, LinkedIn, дзе ў онлайн-рэжыме можна абмяркоўваць прафесійныя праблемы з айчыннымі і замежнымі спецыялістамі, якія працуюць у БДУКМ, БНТУ, Маскоўскім дзяржаўным інстытуце культуры, Расійскай дзяржаўнай бібліятэцы. Таксама прафесійнай самаідэнтыфікацыі студэнтаў будзе спрыяць арганізацыя іх супрацоўніцтва з навукоўцамі, бібліятэкарамі-практыкамі праз сацыяльную навуковую сетку Scientific Social Community, рэсурс CyberLeninka – КиберЛенинка, каталог вэбінараў (онлайн-семінараў) Міжнароднага ўніверсітэта бізнесу і новых тэхналогій (г. Яраслаўль, Расія).

Такім чынам, павышэнне якасці падрыхтоўкі бібліятэчных спецыялістаў і іх канкурэнтаздольнасць на працоўным рынку, на нашу думку, залежаць ад наступных абставін, якія непасрэдна звязаны з інфарматызацыяй адукацыі:

- павелічэння акадэмічнай мабільнасці і ўваходжанне айчынных устаноў вышэйшай адукацыі ў сусветнае навукова-адукацыйнае асяроддзе;

- усталявання ўніверсітэцкай карпаратыўнасці, умацавання сувязей і пераемнасці паміж рознымі ўзроўнямі адукацыі па спецыяльнасці «Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць»;

- удасканалення тэхнічных і праграмных сродкаў інфарматызацыі прафесійнай дзейнасці і адпаведнага аднаўлення матэрыяльна-тэхнічнай базы ўніверсітэта;

- паляпшэння агульнага пачатковага стану інфармацыйнай культуры студэнтаў, які закладаецца на базе сярэдняй школы;

- змястоўнага, структурнага і функцыянальнага складу рынку працы, якому патрэбен спецыяліст, які валодае інфармацыйнымі тэхналогіямі і звязанымі з імі спосабамі перадачы інфармацыі [2, с. 28];

- распрацоўкі новых педагагічных, адукацыйных маршрутаў і траекторый, здольных адэкватна адлюстроўваць патрэбнасці работадаўцаў у супрацоўніках з медыятэхналагічнай падрыхтоўкай.

1. Библиотеки Беларуси в цифрах и фактах (1991 – 2011) / Нац. б-ка Беларуси ; сост.: Л. Г. Кирюхина, М. Г. Пшибытко, О. А. Рынкевич ; ред.: Л. Г. Кирюхина, О. А. Соболевская ; отв. за вып. М. Г. Пшибытко. – Минск, 2012. – 66 с.

2. *Вохрышева, Е. В.* Медиа-технологии – путь в будущее современных библиотек : учеб.-практ. пособие / Е. В. Вохрышева, В. Н. Стрельников. – М. : Либерей-Бибинформ, 2005. – С. 21–55. – (Библиотекарь и время. XXI век ; вып. 17).